

ným. Soud nalézací vyloučil skutkovou podstatu § 4 zákona o podloudném vývozu proto, poněvadž Vilém V. trpěl prý nedovolený vývoz masa Janem M—em jen proto, by si zabezpečil konfidentské služby M—ovy, jednáje tak v dobré víře, že tím hová zájmu své služby. Jest prý totiž ve finanční službě pohraniční všeobecně obvyklým, že se konfidentům v odměnu za jich služby promíjí, když sami přenášejí zboží, ovšem v nepatrném množství, přes hranice. Právem poukazuje zmateční stížnost státního zastupitelství k tomu, že praxe tato nalézá své meze v předpisech zákona o stihání podloudného vývozu, jenž v § 4 trestem ohrožuje jako zločin, jestliže osoba, která má bdíti nad vývozem do ciziny, dopomůže porušením svých povinností k neoprávněné dopravě předmětů potřeby v ceně aspoň 50 Kč do ciziny. Týká-li se praxe ta, jejíž přípustnost soud nalézací sám uznává jen pro vývoz zboží v malém množství, předmětů potřeby v ceně aspoň 50 Kč, pak naráží na nepřestupnou hranici § 4 zák. ze dne 18. března 1920, č. 188 sb. z. a n., jenž prohlašuje takovou činnost orgánu finanční stráže pohraniční přímo za zločinnou. Neboť že trpění podloudného vývozu osobou, jejíž první služební povinností je, aby bděla nad vývozem zboží do ciziny, jest za všech okolností porušením povinnosti, nemůže býti sporným. Mínění však, že jest dovoleno a beztrestno, dopomáhati ať vlastním přičiněním, ať zúmyslným trpěním ku takovému podloudnému vývozu, ide-li o to, aby byly získány pro jiné případy služby konfidentské, jest nesprávným. Neznalost trestního zákona, omyl právní, nemůže býti dle všeobecné zásady § 3 tr. z. pachateli na omluvu a zlý úmysl, ku zločinu vyžadovaný, vyloučiti. Jest tudíž právní stanovisko soudu nalézacího, vylučující vinu obžalovaného Viléma V—a ve směru obžaloby ohledně masa Janem M—em vyvezeného jen pro nedostatek zlého úmyslu uvedeným omylem právním odůvodněný, právně pochybeným a dle § 281 čís. 9 a) tr. ř. zmatečným.

Čís. 522.

Ku zločinu velezrády vyhledává se úmysl nesporně velezrádný (t. zv. *dolus coloratus*).

K pojmu násilí ve smyslu § 58 lit. b) tr. zák. Činnost sama nemusí býti násilnou, jen když směřuje k násilné změně formy vládní.

Velitel legionářů není orgánem vlády ve smyslu § 300 tr. zák., požívá však ochrany čl. IV. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z r. 1863.

Výzva, by časopis nebyl předkládán k cenzuře, spadá pod skutkovou podstatu zločinu dle § 65 lit. b) tr. zák.

Zločin dle § 65 lit. b) tr. zák. či pouhý přečin dle § 300 neb 305 tr. zák.?

Ke skutkové podstatě zločinu dle § 65 lit. b) tr. zák. stačí vybízení k neposlušnosti proti opatřením úřadů bez ohledu na to, jakým způsobem jich nemělo býti uposlechnuto.

Pokud nelze považovati za odůvodněnou (§ 98 lit. b) tr. zák. stávkou. Pod ochranou § 98 lit. b) tr. zák. jsou zahrnuty i případy, kdy má býti zasažen majetek, jenž jest pod ochranou toho, na němž se určitý úkon nebo opomenutí vynucuje.

Ke skutkové podstatě zločinu dle § 222 tr. zák. se nevyhledává, by výzva směřovala k určitému vojínu, stačí, byla-li řízena vojínům vůbec.

(Rozh. ze dne 6. srpna 1921, Kr I 702/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 13. dubna 1921, pokud jím nebyli obžalovaní uznáni vinnými zločinem velezrády dle § 58 lit. b) a c) tr. zák., vyhověl zmateční stížnosti Břetislava H., pokud byl uznán vinným přečinem dle § 300 tr. zák. a sprostil ho z obžaloby pro tento trestný čin, zavrhl však zmateční stížnost téhož i ostatních obžalovaných, pokud byli uznáni vinnými zločinem dle § 65 lit. b) tr. zák., dle § 98 b) tr. zák. a dle § 222 tr. zák. — mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Soud nalézací neuznal dle obžaloby, domáhající se odsouzení všech obžalovaných pro zločin velezrády dle § 58 lit. b) a c) tr. zák. podstatně z toho důvodu, že v akčním programu sociálně demokratické levice lze spatřovati pouze projev politického přesvědčení, jenž vymyká se přísnému hledisku ustanovení trestního zákona o velezradě a že provádění takového politického programu jest dovoleným potud, pokud prostředky k tomu volené neodporují platným ustanovením trestního zákona. Z úvahy té vycházejí neshledal soud nalézací v činech jednotlivých obžalovaných ani jednotlivě ani ve spojitosti, pokud činy ty nevybočily v násilnost nebo konkrétní nabádání k násilnostem, v rušení veřejného pořádku a ve svádění vojnů ku porušení služební povinnosti, ani zločinu zemězrády ani jiného činu trestného. Pokud však jednotlivými činy obžalovaných takové vybočení se stalo, nenabyl nalézací soud přesvědčení, že jednání těchto jednotlivých obžalovaných by bylo směřovalo k násilné změně formy vládní nebo ke způsobení vzpoury a války občanské uvnitř státu. Avšak i když jednotlivé činy tohoto účelu velezradného, tedy skutkového znaku zločinu velezrády dle § 58, b), c) tr. zák. postrádají, přestupují přece zákon, a pokud se tak stalo, uznal soud jednotlivé obžalované vinnými různými trestnými činy (§ 65 lit. b), § 87, § 98 lit. b), § 222, § 300 tr. zák.), obžalované pak, u nichž viny v tomto směru neshledal, z obžaloby sprostil. Státní zastupitelství podalo proti rozsudku — původně proti celému, později obmezilo se pouze na odsuzující část — zmateční stížnost v tom směru, že nebylo vyhověno obžalobě ve smyslu velezrády a dovolává se důvodů zmatečnosti čís. 5 a 10 § 281 tr. ř.

Pokud jde o nesprávné právní podřadění trestných činů pod zákon, uplatňuje zmateční stížnost důvod čís. 10 § 281 tr. ř., spatřujíc v jednání obžalovaných, jež dle zjištění rozsudku v odpor vzatého mělo za účel urychlení akčního programu sociálně-demokratické levice, zločin velezrády. Dlužno si nejprve objasnit pojem velezrády. Obžaloba zněla na případy b) a c) § 58 tr. zák. Zločinu dle § 58 lit. b) tr. zák. se depouští ten, kdo něco předsevezme, co bylo k tomu nastrojeno, by se forma vlády násilně změnila, a zločinu dle § 58 lit. c) tr. zák., kdo něco předsevezme, by (kromě jiných případů, o něž zde neběží), se způsobila nebo zvětšila vzpoura nebo válka občanská uvnitř. Zrušovací soud souhlasí s názorem generální prokuratury, že pro trestnost velezrády dle § 58 lit. b) tr. zák. jest lhostejno, jakými prostředky bylo postupováno, že činnost

sama nemusí býti násilnou, jen když směřuje k násilné změně formy vládní. A tu třeba zabývat se otázkou, zda akční program levice sociálně-demokratické, jehož urychlené provedení zamýšlely prosincové události, obsahoval změnu formy vlády a zda změna ta měla býti násilnou. K prvé otázce dlužno přisvědčiti. Slova provolání: »uchopení se politické moci«, »převzetí státní moci« zřejmě naznačují, že levici sociálně-demokratické šlo o změnu formy vládní. Leč nelze se přikloniti k mínění, že by tu šlo o změnu násilnou. Pojem násilí nelze vykládati tak široce, jak činí na př. Finger (Strafrecht II. 786), jenž pokládá za násilnou každou změnu, která se neděje cestou ústavní a již neprovádějí činitelé, kteří jsou k tomu ústavou povoláni. Tak daleko nelze jíti, naopak dlužno za násilnou změnu pokládati pouze takovou, jež by způsobem svého provedení vzala na sebe ráz násilí, totiž hrubé hmotné síly, která by brutálními prostředky přemohla odpor občanů a činitelů jinak smýšlejících. V tomto smyslu nejvíce by se přibližovala pojmu násilí slova: »akce mass«, uvedená ve zmíněném programu. Leč ani akci mass nelze všeobecně vždy a na každý způsob pokládati za násilnou. Pevná organizace mass mohla by snad docílit, že massy při provádění akce nedají se strhnouti k žádným násilnostem, nýbrž že provedou svůj úkol ukázně. Nelze tudíž po tomto omezujícím výkladu pojmu »násilné« změny formy vládní dospěti k tomu, že by akční program sociálně-demokratické levice již sám o sobě vyčerpával skutkovou povahu zločinu velezrády dle § 58 lit. b) tr. zák. Způsob velezrády dle § 58 lit. c) tr. zák., v našem případě vzpoura a občanská válka, rovněž není prokázán. V činech obžalovaných, jak byly zjištěny soudem nalézacím, nelze spatřovati jednání, mající za účel způsobiti nebo zvětšiti vzpouru neb občanskou válkou. V onom směru bylo by lze mluvit o vzpouře jen tehdy, kdyby jednání pachatelů mělo za účel postavit se úřadům na odpor. O to však v případě tomto nejde. Jest sice pravda, že při zamýšleném provádění akčního programu mohlo dojíti ku střetnutí se s úřady, to však nebylo vlastním účelem pachatelů, a na to se po stránce subjektivní úmysl jejich nevztahoval, jenž nestačí při zločinu tomto ve formě pouhého dolu eventuality. Totéž platí ohledně vznícení občanské války. I když snad při provádění akčního programu bylo by došlo k odporu ostatních tříd obyvatelstva, nelze přece tvrditi, že účelem jednání pachatelů bylo by bývalo vystupovati fysickou mocí proti těmto vrstvám obyvatelstva a tím vznítiti občanskou válku. Ve směru subjektivním vyžaduje se ku zločinu velezrády úmysl, přivoditi účinky, uvedené v § 58 tr. zák. Při zjišťování úmyslu toho třeba postupovati s největší obezřetností. Jdeť o zločin nejtěžšího rázu, kde i jednání, jež jindy je pouhým pokusem neb jednáním přípravným, stiháno jest těžkými tresty. Stát chtěl a chce chrániti svou existenci a proto přísná ustanovení o velezradě se vyskytují jak ve starších zákonnících, tak i v právu platném a v nejnovějších osnovách. Aby však mohl býti pachatel uznán vinným velezradou, jest třeba, by úmysl velezradný byl zjištěn nade vši pochybu, musí zde býti úmysl nesporně velezradný (ve smyslu doktriny t. zv. dolus coloratus) a nestačí pouhý dolus eventualis. Leč soud nalézací úmyslu tohoto u žádného z obžalovaných nezjistil, naopak jej výslovně vyloučil. Ve zjištění rozsudku, že obžalovaným šlo o urychlené provedení akčního programu, není ještě nikterak obsaženo, že úmysl jich nesl se k uskutečnění cílů §em 58 lit. b) a c) tr. zák. zakázaných, jak

shora při posuzování objektivní stránky činu bylo dolíčeno. Soud nalézací zjišťuje pouze úmysl, nesoucí se k činům, jimiž byli obžalovaní uznáni vinnými, nikoliv však úmysl velezrádný. Nešlo dle skutkových zjištění nalézacího soudu o násilnec změnu formy vládní, nýbrž pouze o jednotlivé násilné činy, při nichž úmyslu velezrádného nebylo. Tímto skutkovým zjištěním byl i nejvyšší soud vázán a bylo tudíž zmateční stížnost státního zastupitelství zavrhnouti jako neodůvodněnou.

Zmateční stížnost obžalovaného Břetislava H. bře rozsudek soudu nalézacího v odpor v celém jeho odsuzujícím výroku, uplatňujíc důvody zmatečnosti čís. 9 a), b) a 10 § 281 tr. ř. Stěžovatel byl odsouzen pro přečin dle § 300 tr. zák. ve dvou případech. V prvním šlo o článek časopisu »Svoboda« v Kladně ze dne 8. července 1920 čís. 82 nadepsaný »K atentátu na M.«, v němž závadnými shledána slova: »Velitel olomouckých legionářů J. posílá vinníky na dovolenou, zločin schvaluje a tvrdí, kdo má v ruce moc, má i právo. Dělníci, pamatujte si toto heslo!« Nelze sice přisvědčiti názoru zmateční stížnosti, že by nebyla dána skutková podstata přečinu pobuřování — předpokládajíc, že by šlo o osobu požívající ochrany § 300 tr. zák. Slova shora uvedená jsou způsobila vzbuditi opovržení a nenávisť k určité osobě, zaujímající veřejné postavení, a nelze souhlasiti s názorem zmateční stížnosti, že by šlo o prosté konstatování fakta a o pouhé nezávadné heslo. Než osoba, o niž tu jde — velitel olomouckých legionářů J., — není orgánem vlády ve smyslu § 300 tr. zák., nýbrž osobou vojenskou a bylo by zde možno užiti pouze předpisu článku IV. zákona ze dne 17. prosince 1862 čís. 8 ř. z. z roku 1863, jenž poskytuje vojsku a jeho samostatným oddílům tutéž ochranu, již požívají dle § 300 tr. zák. orgánové vlády. Přečin ten stihati lze pouze se svolením ministerstva národní obrany, jež však není prokázáno. Soud nalézací pokládal mylně velitele olomouckých legionářů J. za orgán vlády, vyložil tudíž nesprávně zákon, jde o zmatek materiální, k němuž jest proto přihlédnuto z moci úřední, ač ve zmateční stížnosti uplatňován nebyl.

Pro zločin dle § 65 lit. b) tr. zák. byl stěžovatel uznán vinným v několika případech. Jde tu vesměs o články uveřejněné v kladenské »Svobodě«, jejímž byl redaktorem; subjektivní zodpovědnosti za obsah článků stěžovatelem není odpíráno. a) Především jde o článek ze dne 4. prosince 1920 čís. 190 nadepsaný »Konfiskace«, v němž vybízeno dělnictvo, by následovalo příkladu kladenské Svobody« a nepředkládalo časopisů k cenzuře. Zmateční stížnost, uplatňujíc důvody zmatečnosti čís. 9 a) a 10 § 281 tr. ř. uvádí, že se v závadném článku kritisuje pouze způsobem dovoleným neoprávněnost provedené konfiskace a že ve výzvě, nepředkládati časopisy k cenzuře, bylo by možno shledati toliko vyzývání k přestupku dle § 17 zákona o tisku (§ 5 tr. zák., § 17 zák. o tisku), poněvadž ani pachatel sám nepředložením časopisu k cenzuře nedopustil by se žádného jiného trestného činu. Názor zmateční stížnosti jest naprosto pochybeným; nejedná se o svádění k nepředložení určitého nějakého čísla časopisu, a neběží tedy o přivodění konkrétně určitého činu trestného. Zločinu dle § 65 lit. b) tr. zák. dopouští se »kdo způsobem tam naznačeným vybízí, podněcuje nebo svéstí hledí k neposlušnosti, ke vzpouzení se nebo k odporu proti zákonům«. Při tom zákon nerozlišuje, zda jde o předpis práva trestního či práva civilního (sr. Finger II § 134

str. 846). Předpis § 17 tisk. zák. jest předpisem velmi význačným, jímž má býti zamezeno, zaplavování a otravování veřejného života články, podrývajícími veřejný řád a pokoj. Vyzývá-li kdo k nešetření předpisu toho, dopouští se již tím samým rušení veřejného pokoje a řádu. Jest tudíž po stránce objektivní odsuzující výrok plně odůvodněn. Též po stránce subjektivní — již se zmateční stížnost vůbec neobírá — vysvítá z celého znění článku zřejmý úmysl pachatele, by výzvou jeho byl rušen veřejný pokoj, jak úmysl ten byl zjištěn soudem nalézacím. b) V čísle 194 ze dne 10. prosince 1920 byly ve článku »Proletáři v uniformách« shledány závadnými věty: »Státní úřady pokouší se uloupit dělnictvu majetek. Hanba buržoasním zákonům«. Zmateční stížnost, připouštějíc, že by v první větě mohla býti nanejvýše spatřována urážka dle § 312 tr. zák., tvrdí, že jde pouze o ostřejší kritiku postupu vlády při zabírání lidového domu. Druhá věta pak jest prý pouhým heslem, jež jsou při dělnických průvodech nosena na tabulkách. Leč v obou případech jest splněna skutková podstata rušení veřejného pokoje. Po stránce objektivní vybízí se tvrzením, že »státní úřady pokouší se dělnictvu uloupit majetek« přímo k odporu proti opatřením veřejných úřadů. Tvrzení takové, uveřejněné v době plné kvasu ve velmi rozšířeném denníku jest zápalnou látkou, jež snadno najde odezvy a skuteční tak cíl, k němuž jí bylo použito, totiž vzepření se proti opatřením úřadů. O pouhé kritice nelze mluvit, bylo-li výroku takového užito vědomě k rozvášněnému davu. Zrušovací soud připouští, že pachatel měl na mysli odebrání lidového domu socialně demokratické levici, leč ve stylisaci výroku nelze spatřovati pouhou kritiku, nýbrž zřejmý úmysl ve směru právě vylíčeném. Totéž platí ohledně výroku: »hanba buržoasním zákonům«. Provolá-li se někomu hanba, vybízí se tím k odporu proti němu. Zákony buržoasními rozumí se dle názorů směru stěžovatelova zákony nyní platné, bylo tudíž i touto výzvou vybízeno k odporu proti platným zákonům. Poukaz zmateční stížnosti k tomu, že hesla podobná bývají nosena při dělnických průvodech, pachatele nijak neomlouvá. I takové činy jsou trestny. Úmysl pachatelův byl zjištěn soudem nalézacím a jest proto odsouzení odůvodněno. c) V čísle 195 ze dne 11. prosince 1920 vyzývá se v článku »Zemědělskému dělnictvu« k různým opatřením, zejména k ustavení dělnických rad, jež zaberou velkostatky, nedovoluje se až na další vývoz obilí a zakazuje zcizování ostatního inventáře. Zmateční stížnost mluví zde nejprve způsobem naprosto nejasným o jakési nepřipustné konkurenci zločinu dle § 65 lit. b) tr. zák. se zločinem dle § 222 tr. zák. Zmateční stížnost však přezírá, že odsouzení pro § 65 lit. b) týká se části článku »Zemědělskému dělnictvu«, kdežto odsouzení pro § 222 tr. zák. týká se zcela jiného článku v témže čísle uveřejněného, o němž bude řeč později. Ohledně výzvy k zemědělskému dělnictvu uvádí pak zmateční stížnost, že nelze v ní spatřovati zločinu rušení veřejného pokoje, ježto jde pouze o sdělování programu určité politické strany. S názorem tímto nelze souhlasiti. Ve výzvě, jak v článku byla uvedena, jest zcela zřejmě vybízeno k neposlušnosti proti zákonům (zabrání velkostatků) a k opatřením úřadů (znemožnění rozdělování plodin zemědělských zákazem vývozu obilí) a nelze trestnost činů těch vyloučiti tvrzením, že postup takový byl obsažen v programu určité politické strany. d) Totéž, co sub c) uvedeno, platí též o dalším článku uveřejněném v čísle 196 ze

dne 12. prosince 1920, v němž vybízeno k obsazení továren a zabrání velkostatků, neboť jde zde o činy, odporující zákonu, a vybízení k nim zakládá skutkovou podstatu zločinu dle § 65 b) tr. zák. Zmateční stížnost uplatňujíc v případech b) c) d) též důvod zmatečnosti čís. 10 § 281 tr. ř. uvádí, že v právě vyličených činech stěžovatele bylo by lze spatřovati nejvýše přečin dle § 300 tr. zák. Leč tomu není tak. Přečin dle § 300 tr. zák. týká se zlehčování nařízení úředních, popuzování k nenávisti a opovrhování úřady, a liší se od § 65 lit. b) tr. zák. tím, že pachatel přestává na tomto zlehčování atd., nemaje hlubšího úmyslu vybízeti, podněcovati nebo sváděti k neposlušnosti, ke vzpouzení se nebo odporu proti zákonům a nevybízí k protizákonné remedeře proti napadenému nařízení. Ve výrocích obžalovaného nelze však spatřovati této lehčí formy deliktní z důvodů shora uvedených, což platí jmenovitě též o výroku, že státní úřady pokoušejí se uloupit dělnictvu majetek.

Provádějíc důvod zmatečnosti čís. 5 § 281 tr. ř. vytýká zmateční stížnost obžalovaného Z. rozsudku nejasnost a neúplnost především v tom směru, že nalézací soud zjistil sice, že obžalovaný sepsal a rozšířil provolání ústřední dělnické rady a že je podepsal, a zjistil inkrimovaný obsah tohoto provolání, neuvažoval však vůbec o tom, v čem konkrétně spočívalo vybízení, podněcování a svádění k neposlušnosti a odporu proti zákonům a opatřením veřejných úřadů, jehož se prý obžalovaný dopustil. Dle názoru zmateční stížnosti nelze shledávati skutkovou podstatu § 65 lit. b) tr. zák. v tom, sepsal-li a rozšířil-li obžalovaný provolání, že z kladenských dolů nesmí býti vypraven ani jeden vagon uhlí a vše musí býti sypáno na hromady, že v případě, kdyby výstraha ta nepomohla, má býti akce zostřena, a že zločin dle § 65 tr. zák. mohl by býti spatřován teprve v tom, nemělo-li býti výsledků dosaženo prostředkem dovoleným, stávkou, nýbrž neposlušností a odporem proti zákonům a opatřením veřejných úřadů, kteréžto okolnosti však nebyly zjištěny. Zmateční stížnost není odůvodněna. Dle názoru soudu kasačního již tím, že obžalovaný vybízel. by uhlí bylo sypáno na hromadu a nevyváženo z Kladna, vybízel k neposlušnosti proti opatřením úřadů správních, jimiž regulována byla správná repartice uhlí, potřebného k udržení průmyslu a provozu železničního. Bylo tedy úplně zbytečno zjišťovati dále, jakým způsobem měla býti zmařena opatření úřední, kdyžtž k naplnění skutkové podstaty zločinu dle § 65 lit. b) tr. zák. stačí vybízení k neposlušnosti proti opatřením úřadu bez ohledu na to, jakým způsobem jich nemělo býti uposlechnuto. Obžalovaný dal svému úmyslu výraz prohlášením shora uvedeným. Dalšími pak slovy: »jsme odhodláni — dělnictvo«, bylo dělnictvo přímo vybízeno k odporu proti zákonům.

Z důvodu čís. 9 a) § 281 tr. ř. vytýká zmateční stížnost rozsudku, že soud nezjistil, pokud jde o zločin dle § 98 lit. b) tr. zák. pachatelova úmyslu vynutiti na ohroženém konání, trpění neb opomenutí, čímž prý není splněna skutková podstata § 98 lit. b) tr. zák., nemluvic o zákonných momentech dalších, které prý splněny nejsou. Leč v rozsudku soudu nalézacího jest výslovně zjištěno, že obžalovaný vyhrožoval Antonínu R—ovi, přednostovi okresní politické správy na Kladně, v úmyslu, by na něm vynutil opomenutí zamýšleného zavření tiskárny. Jest tudíž výrok soudu v tomto směru bezvadným. Při ústním líčení o zmateční stížnosti namítal obhájce ještě, že nelze mluvit o vydírání, poněvadž obžalovaný

hrozil zastavením práce a jeho důsledky, tudíž prostředkem, k němuž jest dělnictvo oprávněno a že nešlo o majetek Antonína R-a, proti němuž měla vyhrůžka směřovati, nýbrž o majetek cizí, nepodléhající ochraně § 98 lit. b) tr. zák. Pokud se týče první námitky, nelze uznati, že by stávka byla v každém případě prostředkem dovoleným, zejména ohrožuje-li základy státní správy, a jmenovitě nelze uznati za odůvodněnou stávku a s tím spojené ohrožení dolů z pouhého důvodu, že úřad chce přikročiti k úřednímu zakročení (sr. Finger II. str. 236, pozn. 231 a). Ani druhá námitka není oprávněna. Ministerský rada R. měl mocí svého úřadu pod ochranou doly, byť tyto náležely komukoliv. Jeho povinností bylo odvrátiti od nich veškeru škodu. Tím, že mu obžalovaný hrozil, bude-li zavřena tiskárna »Svobody«, že budou doly zatopeny a pece uhasnuty, působil na něho, by zlomil jeho vůli, směřující k uzavření tiskárny. Zákon v § 98 lit. b) tr. zák. neobmezuje vyhrožování pouze na ty případy, kdy směřuje přímo proti tomu, na němž má býti něco vynuceno, nýbrž zahrnuje sem i případy, kdy vyhrožované zlo mělo zasáhnouti jiné osoby (kromě rodiny atd.) pod ochranou jeho jsoucí, tedy též případ, měl-li býti zasažen majetek těchto osob. Jest úplně v duchu zákona, vztahuje-li se ochrana i na majetek, jenž jest pod ochranou ohroženého, třeba by osoby, jichž majetek jest vlastnictvím, samy nestály pod jeho ochranou, to tím více v našem případě, kde jde ponejvíce o osoby právnické.

Pokud jde o zločin dle § 222 tr. zák., jímž byl obžalovaný M. uznán vinným proto, že přečetl dne 11. prosince 1920 na táboru lidu v Kladně svolání výkonného výboru levice sociálně-demokratické, ve kterém se obrací výkonný výbor na vojáky a legionáře, uváděje, že nevěří, že tito proletáři dají se buržoasi, vládou a pravici poštvati k novému prolévání krve, k čemuž obžalovaný sám dodal, že v boji tom musí býti zdůrazněna solidarita dělnictva a vojska: Zmateční stížnost proti tomu namítá, že schází skutkové zjištění o tom, že by svolání to se bylo stalo vůči vojákům, a dále, že obžalovaný je pouze přečetl, pročť je nelze pokládati za jeho projev, nýbrž za prohlášení ústředního výkonného výboru v Praze a že po stránce subjektivní nebyla řešena otázka, zda vůle předčítatelova směřovala k tomu vykonati zločinnou činnost naznačenou v § 222 tr. zák. Při ústním líčení pak obhájce uvedl ještě, že vojáci jsou nyní postaveni v životě občanském úplně na roveň osobám nevojenským a že proto lze k nim mluvit ve člancích novinářských a v svoláních. V onom směru dokládá zmateční stížnost, že zločin dle § 222 tr. zák. předpokládá nezbytně, by činnost, tam naznačená, směřovala přímo k vojínům a aby se na něm žádalo porušení povinností vojenských. Leč dle názoru nejvyššího soudu není této bezprostřednosti třeba. Stačí úplně, směřovalo-li prohlášení k vojínům vůbec, a bylo-li takovým způsobem proneseno, že se tito mohli o něm dověděti. Nejvyšší soud dospěl k tomuto názoru úvahou, že vojsko jako předúležitá ochrana státního organismu nejenom proti nepřátelům zevním, nýbrž i proti škůdcům vnitřním má býti uchráněno vlivů působících naň rozkladně a hubivě a že nutno ochranu zákonnou poskytovanou v tom směru ustanovením § 222 tr. zák. vykládati co nejširše. Pokud se druhé výtky týče, jest úplně lhostejno, zda stěžovatel předčítal projev usnesený výkonným výborem strany. V činnosti jeho jest spatřovati výzvu k vojínům a to po stránce objektivní postačuje

vzhledem k právě uvedenému právnímu názoru soudu zrušovacího. Pokud zmateční stížnost postrádá zjištění otázky, zda vůle předčítatelova směřovala k tomu vykonati zločinnou činnost, naznačenou v § 222 tr. zák., budiž poukázáno k tomu, že obžalovaný tím, že provolání přečetl a k němu ještě dodatek připojil, dal zřejmě na jevo, že s ním souhlasí, čímž projevil svůj úmysl ve smyslu § 222 tr. zák.

Obžalovaný F. byl uznán vinným zločinem dle § 65 lit. b) tr. zák. proto, že na schůzi pronesl slova: »Když vám to nedávají sami, jděte a vezměte si to. Naši armády se bátí nemusíte, ta do vás stříletí nebude, ta je znemravnělá a znekázněná«. Zmateční stížnost uplatňuje proti odsouzení důvod čís. 10 § 281 tr. ř. spatřujíc v jednání stěžovatelově pouze přečin dle § 305 tr. zák., ježto prý jde o pouhé všeobecné schvalování a nabádání k trestným činům, kdežto k § 65 lit. b) tr. zák. jest třeba výslovného vyvolávání vzpoury nebo odporu proti zákonům a nařízením veřejného úřadu. Zrušovací soud nesdílí tohoto názoru. Zločin dle § 65 lit. b) tr. zák. a přečin dle § 305 tr. zák. jsou trestnými činy, jež směřují proti státu. Líší se od sebe tím, že v oblast § 305 tr. zák. spadají všeliká všeobecná vyzvání, vztahující se sice k zapovězeným činům, jež však jsou proto méně nebezpečna, poněvadž jednání, k nimž vyzýváno, nejsou blíže označena. Výzva ve smyslu § 305 tr. zák. může vzbuditi náladu směřující proti zákonům, výzva dle § 65 lit. b) tr. zák. má však vyvolati rozhodnutí, by nebylo uposlechnuto určitého zákona. § 305 tr. zák. vychází z toho hlediska, že mají zůstati nedotčenými jisté společenské a mravní zásady obyvatelstva, jež tvoří pevnou oporu právní jistoty. Směřuje-li však výzva k neposlušnosti proti určitému zákonu, jest v ní spatřovati zločin dle § 65 lit. b) tr. zák. (sr. Finger II. str. 849). V případě, o němž jde, bylo užito tak význačných slov, že v imperativní výzvě: »Když vám to nedávají sami, jděte a vezměte si to!« nutno spatřovati útok proti autoritě určitého zákona a jde zde tudíž o zločin dle § 65 b) tr. zák.

Čís. 523.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Kdo předmět potřeby pro jiného teprve odjinud opatřil nebo jinému přenechal ze zásob, pro sebe zjednaných, není s hlediska přemrštěnosti požadované ceny zodpověden z přemrštěnosti nákupní ceny a může započísti si své zvláštní nabývací náklady.

(Rozh. ze dne 9. srpna 1921, Kr I 290/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalované do rozsudku lichevního soudu u krajského soudu v Chebu ze dne 26. ledna 1921, kterýmž byla stěžovatelka uznána vinnou přečinem předražování dle § 7 čís. 3 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Na stěžovatelku byla podána obžaloba, že roku 1920 zaslala poštou ze Žlutice Ludvíku G-ovi do Teplic 2 bochníky chleba o 3½ kg s do-